

KARDINALOVA PRIGODNA RIJEČ
NA OTVARANJU PRVE AKADEMSKE GODINE
NA HRVATSKOM KATOLIČKOM SVEUČILIŠTU

Zagreb, 4. listopada 2010.

Dragi studenti i studentice,
veleučeni Rektore, profesori i djelatnici
Hrvatskoga katoličkog sveučilišta,
uzvanici i gosti!

1. Istinska mi je radost i veliko zadovoljstvo srdačno Vas pozdraviti u ovoj predavaonici, nakon molitve kojom smo započeli prvu akademsku godinu i odvijanje nastave na Hrvatskome katoličkom sveučilištu. Poseban pozdrav upućujem veleučenom rektoru, prof. dr. Ivanu Šaško, naslovnom biskupu Rotarie, profesoricama i profesorima te studenticama i studentima Hrvatskoga katoličkog sveučilišta.

Svojim pozdravom želim, s dubokom zahvalnošću, obuhvatiti sve koji su omogućili ovaj početak: od nekadašnjega Povjerenstva za osnivanje katoličkoga sveučilišta i Povjerenstva Hrvatskoga katoličkog sveučilišta do današnjega Poslovnoga odbora HKS-a; sve koji su radili na programima i ostvarivanju uvjeta za početak nastave. Ta je zahvalnost usmjerena i prema Vladi Republike Hrvatske i njezinu Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta koje je pokazalo i pokazuje razumijevanje za naša nastojanja te podupire naš rad. Vjerujemo da će ta suradnja od sada biti još intenzivnija, jer učinjeni korak treba postati hod.

Hvala vama, dragi znanstvenici, profesori i stručnjaci, koji se na raznim poljima trudite osigurati primjerene uvjete studija. Na tom se području treba raditi bez predaha i otvarati nove mogućnosti te tražiti uvijek nova rješenja za širenje sveučilišnih aktivnosti. Znam da niste tu kako biste slušali pohvale, jer kad bi tomu bilo tako, ovaj projekt ne bi imao budućnosti. No, baš zbog vašeg nesebičnog zalaganja i predanosti, zahvala je itekako primjerena. Ono što ljudska riječ ne može obuhvatiti, neka učini Božja nagrada.

2. Posebno mi je drago što se mogu obratiti vama, dragi mladići i djevojke, studentice i studenti. Znakovito je da sveučilišni rad započinjemo upravo studijem povijesti. Svaka znanost ima svoje izvore i svoju metodu. Tako i studij povijesti svoje istraživanje i poučavanje temelji na dokumentima, provjerljivim izvorima.

Dopustite mi da i ovdje slijedim trag Svjetla koji sam naznačio u liturgijskoj službi Božje riječi, ali na nešto drukčiji način. Spomenuo sam nekoliko epizoda koje obuhvaćaju biblijsku povijest ljudskoga roda, a koje se mogu različito podijeliti. Podsjećam da je riječ o sljedećim velikim temama: Stvaranje, Izlazak, Savez, Utjelovljenje, Muka i smrt Kristova, Uskrsnuće, Pedesetnica i Ponovni Kristov dolazak ili vječni život. Na prvi se pogled čini da je teško iz tih osam odlomaka izvući nešto što bi se izravno ticalo studija povijesti, ali ipak pokušat ću upravo iz tih cjelina, iz svjetla s osam krakova, kako to pokazuje sveučilišni znak HKS-a, izvući osam karakteristika koje se tiču studija povijesti.

a. Iz Stvaranja možemo naučiti da je važno pronaći izvore, prepoznati koji su pravi, a koji lažni; selektirati, razlučivati, imenovati. Upravo to je Bog učinio na početku: stvaranjem se objavio kao jedini izvor života,

razgraničio stvari, imenovao ih i postavio okvire. Ako se zanemari pristup izvorima, znanstveni je rad upitan.

b. Iz povijesti Izlaska učimo da u istraživanju treba imati hrabrosti i spremnosti izići; suprotstaviti se nasilju, ideologijama koje sputavaju čovjeka i slijediti istinu koja uvijek u sebi nosi obećanje, ali ne oslobađa od kušnje i napora.

c. Sklapanje Saveza s Bogom ističe snagu vjernosti. Razne ponude unutar znanstvenoga svijeta mogu zamagliti pogled, biti privlačne do mjere da se u ime osobnoga probitka zaniječe istina.

d. Utjelovljenje iznosi na vidjelo važnost poniznosti. Bog koji postaje Čovjekom izaziva svojom jednostavnošću i odricanjem od svemoćnosti, da bismo u bespomoćnosti i malenosti mogli prepoznati veličinu. Znanje, bez poniznosti lako se usmjeruje protiv čovjeka. Kristovo su rođenje spoznali ponizni ljudi, bilo da je riječ o neukim pastirima, bilo o učenim mudracima. Poniznost ih je dovela do jaslca i poklonstva Kralju neba i zemlje.

e. Muka i smrt, očitovanje ljudskosti i prividan poraz, odnosi se na onaj dio učenja, istraživanja, pronalaženja zaključaka koji se tako često u znanstvenome radu i visokome obrazovanju suočavaju s kušnjama. Svatko tko se upustio u neku dublju problematiku te pokušao o njoj pisati, poznaje trenutke krize, nedostatak elemenata, nutarnji nemir i borbu u samom sebi glede pitanja treba li odustati ili nastaviti. Kristova muka govori o vrijednosti ustrajnosti, o vrijednosti da se ne posustane pod križevima.

f. Uskrsnuće pokazuje da krize u tom hodu imaju i svoju nagradu; da je vrijedno ustrajati u prepoznatome dobru. No, Uskrs govori i o nemirenju sa starim i svime što izgleda očito. Očitost smrti koči iskorak u novo. Uskrs je novi Izlazak, korak koji nadilazi zemaljsko te svijet promatra iz perspektive Božjega pogleda.

g. Događaj Pedesetnice i silazak Duha Svetoga nad apostole naviješta otvorenost nadahnućima; težnju za otvaranjem i zajedništvom; usvajanje govora koji svi razumiju; neustrašivost i slobodu. To je nova komunikacija koja se priopćuje i nudi drugima; životnost koja se razvija kao ljepota otkrivenoga.

h. Zadnja oznaka koju čitamo u Drugome Kristovu dolasku jest otvorenost povijesti koja ponovno uvire u Boga. Jednostavnije rečeno: povjesničar ne smije biti zatvoren u povijest, jer povijest nije zatvorena u samu sebe. Ona ima dublji smisao, koji je onkraj povijesnosti. Traženje konačnog smisla, znači izlazak iz okvira povijesnih dokumenata te pokušaj da se odgovori na posljednji: zašto? A taj nas upućuje na izvor iz kojega sve izvire.

Bez obzira je li povjesničar vjernik ili ne; kršćanin ili ne, smatram da za sve vrijedi ovih osam oznaka: oslonjenost na prave izvore, spremnost na iskorak i otklanjanje od ideologija, vjernost, poniznost, ustrajnost, nemirenje s uhodanim pretpostavkama, otvorenost novim nadahnućima i traženje konačnoga smisla.

3. Ove oznake vrijede i za druge znanstvene discipline. One se tiču i drugih ljudskih djelatnosti, ali ih smatram posebno važnima za studij povijesti. U našem društvu postoji previše primjera koji govore o nedostatku otvorenosti povijesnom smislu, što brzo rasplamsava polemike kojima se razjedinjuje društvo. Ovaj studij je iznimno zanimljiv, jer u svojoj koncepciji kreće od suvremenosti. Ljudski hod u vremenu, kako običavamo reći, pokazuje stanovite konstante, zakonitosti, načela. Nažalost, premalo smo ih usvojili, da ih ne bismo ponavljali.

Osjetljivost za povijest tipično je kršćanska vlastitost koja se ne zaustavlja samo na životopisima pojedinaca, nego promatra čovječanstvo u njegovoj cjelovitosti i nudi značenje događajima.

Vjernik nije ravnodušan prema spomenu i prema povijesti. Zbog toga je i Crkva od davnina tražila ispravan odnos prema događajima koji se tiču nje same, ali i svih drugih ljudskih zajednica, kultura i civilizacija. To zanimanje proizlazi iz načela inkarnacije, iz Kristove uronjenosti u povijest. Katolička sveučilišta, »rođena iz srca Crkve«, otvorena su upravo onim istraživanjima koja povezuju kulture te vodi k dijalogu. Upravo povijest je takvo polje koje može uvelike pridonijeti ne samo odnosu prema prošlosti, nego i odgovornosti za budućnost, u vremenu brzog razvoja koji se posebno odnosi na tehnička sredstva, često ostavljena bez traženja unutarnjega značenja.

Uloga katoličkoga sveučilišta u visokome obrazovanju, tragom kristološkoga načela i eshatološkoga značenja, zauzimanje je za čovjeka i za sve što je ljudsko. Iz tog je razloga Crkva tijekom povijesti osnivala i podupirala ustanove visokoga obrazovanja, što čini i danas. Nije pri tom tražila svoju istinu, nego Istinu do koje se može doći raznim putovima; Istinu u kojoj se odražava dostojanstvo ljudske osobe i njezina sloboda, pravednost i društvena osjetljivost za slabije u uzajamnom poštivanju.

Dragi prijatelji, za svaki se dan može reći da je povijesni. I to je istina, ali ovaj nosi u sebi nešto što ostaje zabilježeno kao početak, a budući da početke redovito pamtimo, rado ćemo se vraćati i na ovaj dan. Želim vam svima plodonosan hod, kako bi radost vraćanja na ovaj povijesni početak bila veća.

Još jedanput svima hvala, uz ponovne želje i molitvu za Božji blagoslov!